

Χαρτογραφώντας τις εκλογές της 21ης Μαΐου 2023

Οι βουλευτικές εκλογές της 21ης Μαΐου ήταν οι πρώτες εκλογές από το 1990 που δεν έγιναν με το σύστημα της ενισχυμένης αναλογικής. Αντ' αυτής, εφαρμόστηκε το σύστημα της απλής αναλογικής που θέσπισε η κυβέρνηση συνασπισμού ΣΥΡΙΖΑ-ΑΝΕΛ το 2016. Αυτό είχε σαν συνέπεια να μην υπάρχει ξεκάθαρος νικητής που θα μπορούσε να σχηματίσει κυβέρνηση. Η Νέα Δημοκρατία βγήκε πρώτη σε ψήφους, αλλά δεν κατάφερε να αποσπάσει απόλυτη πλειοψηφία. Με συμμετοχή της τάξης του 61,01% στις εκλογές, οι επιδόσεις των κομμάτων [στα αποτελέσματα των εκλογών της 21ης Μαΐου](#), όπως ανακοινώθηκαν από το Υπουργείο Εσωτερικών, ήταν οι εξής: Η Νέα Δημοκρατία πήρε 40,79 τοις εκατό με τον κοντινότερο αντίπαλό της τον ΣΥΡΙΖΑ να έχει μείνει πολύ πίσω στο 20,07 τοις εκατό, ακολούθησε το ΠΑΣΟΚ-Κίνημα Αλλαγής (11,46 τοις εκατό), το ΚΚΕ (7,23 τοις εκατό) και η Ελληνική Λύση (4,45 τοις εκατό) και το ΜεΡΑ 25 (2,63%). Το εναπομείναν 13,47 τοις εκατό των ψήφων μοιράστηκε μεταξύ άλλων μικρότερων κομμάτων.

Ίσως ένα από τα πιο σοκαριστικά αποτελέσματα των εκλογών της 21ης Μαΐου ήταν η συντριπτική νίκη της Νέας Δημοκρατίας, με σαρωτική διαφορά (20 ποσοστιαίες μονάδες), ιδιαίτερα αν λάβουμε υπόψη ότι οι δημοσκόποι είχαν προβλέψει μια διαφορά επτά ή οκτώ μονάδων μεταξύ των δύο μεγάλων κομμάτων. Δεδομένου ότι οι εκλογές διεξάχθηκαν ενώ είχε προηγηθεί η κρίση του κόστους διαβίωσης, το σκάνδαλο των υποκλοπών, και η οργή για το φονικότερο σιδηροδρομικό δυστύχημα της χώρας στα Τέμπη, ο θρίαμβος της Νέας Δημοκρατίας ξεπέρασε κάθε προσδοκία.

Οι προεκλογικές εκστρατείες των δύο μεγάλων κομμάτων διέφεραν αισθητά ως προς το όραμά τους για το μέλλον. Η Νέα Δημοκρατία και ο ηγέτης της Κυριάκος Μητσοτάκης εστίασαν σε φορολογικές ελαφρύνσεις, σε επενδυτικά και αναπτυξιακά σχέδια και στη μείωση της ανεργίας. Καθ' όλη τη διάρκεια της εκστρατείας, η ΝΔ τόνιζε σημεία δημοφιλή στην εκλογική της βάση, μεταξύ άλλων τη διαχείριση ζητημάτων όπως η άμυνα και η ασφάλεια, η οικονομία και το μεταναστευτικό. Με αυτό τον τρόπο, το συντηρητικό κόμμα χρησιμοποίησε έξυπνα μια θετική ρητορική για να αξιοποιήσει τα δυνατά σημεία του, καθώς και ένα πιασάρικο σλόγκαν «Σταθερά, τολμηρά, μπροστά». Αντίθετα, ο ΣΥΡΙΖΑ υιοθέτησε μια αρνητική καμπάνια που κατηγορούσε τη Νέα Δημοκρατία για τις συμφορές του έθνους και αναλωνόταν σε μια συνεχή πολεμική ενάντια στον αρχηγό της και τις νομικές προεκτάσεις του σκανδάλου των υποκλοπών. Η υιοθέτηση αρνητικής διαφήμισης και ρητορικής κυριάρχησε στην καμπάνια και επισκίασε το πολιτικό πρόγραμμά του σε μια σειρά από κρίσιμα θέματα, όπως η υποτίμηση της πραγματικής αξίας των μισθών και των συντάξεων, οι περικοπές

κερδών στον τομέα της ενέργειας, τα σχέδια για τη στεγαστική κρίση και πολλά ακόμη.

Η αρνητική εκστρατεία μπορεί να μην εξηγεί εξολοκλήρου τις κακές επιδόσεις του ΣΥΡΙΖΑ στις εκλογές του Μαΐου, αλλά σίγουρα έπαιξε κάποιο ρόλο στην απομάκρυνση των ψηφοφόρων από το κόμμα. Είναι κοινώς αποδεκτό ότι ο ΣΥΡΙΖΑ απέτυχε να μεταδώσει ένα συνεπές και στιβαρό πολιτικό μήνυμα όσον αφορά την «επόμενη μέρα», ενώ η ισοπεδωτική αρνητικότητα αποδείχθηκε πολύ εσωστρεφής και δυστοπική και ως τέτοια απέτυχε να προσελκύσει ένα ευρύτερο ακροατήριο. Η κυριαρχία μιας καταγγελτικής ρητορικής, η έλλειψη συνεκτικής κεντρικής αφήγησης και οι συνεχείς αναφορές σε μια «κυβέρνηση των ηττημένων» θεμελίωσαν ακόμη περισσότερο την εικόνα του ως κόμματος διαμαρτυρίας και όχι ως μελλοντικής κυβέρνησης που θα μπορούσε να επιληφθεί των προτεραιοτήτων του εκλογικού σώματος. Φαίνεται ότι ο ΣΥΡΙΖΑ ούτε κατάλαβε τους κύριους λόγους πίσω από την εκλογική του ήττα το 2019, ούτε έπιασε τον τρέχοντα κοινωνικό παλμό. Η πραγματικότητα είναι ότι οι άνθρωποι αισθάνθηκαν ανασφαλείς ως συνέπεια της πανδημίας και των αδιάκοπων οικονομικών κρίσεων.

Οι δημοσκοπήσεις που έγιναν αμέσως μετά τις εκλογές εξηγούν σε κάποιο βαθμό γιατί οι Έλληνες ψηφοφόροι εναπόθεσαν τις ελπίδες τους στη Νέα Δημοκρατία παρά τα διάφορα σκάνδαλα που περιέβαλλαν το κόμμα. Σύμφωνα με έρευνα της δημοσκοπικής εταιρείας AboutPeople, οι τρεις παράγοντες που αναφέρθηκε συχνότερα ότι επηρεάζουν την επιλογή ψήφου ήταν η επιθυμία να βελτιωθεί η λειτουργία του κράτους (31,9 τοις εκατό), η οικονομία (28,4 τοις εκατό) και τα εθνικά θέματα (24,9 τοις εκατό). Αξίζει να σημειωθεί ότι το σκάνδαλο των υποκλοπών και το σιδηροδρομικό δυστύχημα συγκαταλέγονταν πολύ χαμηλά στις προτεραιότητες των συγκεκριμένων ψηφοφόρων. Τα εν λόγω αποτελέσματα φανερώνουν πόσο άστοχη ήταν η αρνητική καμπάνια του ΣΥΡΙΖΑ και πόσο απίθανο ήταν να θέλξει αυτούς τους ψηφοφόρους, πολλοί από τους οποίους αναζητούσαν λύσεις στα καθημερινά προβλήματα που αντιμετώπιζαν.

Η νίκη της Νέας Δημοκρατίας στις εκλογές του Μαΐου ήταν αδιαμφισβήτητο αποτέλεσμα μιας αδύναμης και αποδιοργανωμένης αντιπολίτευσης και όχι επιδοκιμασία του ιστορικού της κυβερνητικής περιόδου της. Ο ΣΥΡΙΖΑ απέτυχε να παρουσιαστεί ως ένα σύγχρονο αριστερό κόμμα που θα προσέφερε την εναλλακτική μιας κυβέρνησης βασισμένης σε σοσιαλιστικές αρχές.

Οι προσεχείς εκλογές θέτουν μια σειρά από ερωτήματα σχετικά με το μέλλον της ελληνικής δημοκρατίας. Θα καταφέρει η Νέα Δημοκρατία να διατηρήσει τα υψηλά ποσοστά της και τι θα σημαίνει ένα ισχυρό συντηρητικό κόμμα για την πολιτική ζωή της χώρας; Θα παραμείνει ο ΣΥΡΙΖΑ αξιωματική αντιπολίτευση ή μήπως την ισορροπία αυτή θα απειλήσει το ανερχόμενο ΠΑΣΟΚ-Κίνημα Αλλαγής; Πόσα κόμματα θα μπουκ στην επόμενη Βουλή; Πρόκειται τα νέα αποϊδεολογικοποιημένα κόμματα που αναδείχθηκαν να αποπολιτικοποιήσουν περαιτέρω την πολιτική; Τα αποτελέσματα των εκλογών της 25ης Ιουνίου θα μας δώσουν απαντήσεις σε αυτά τα ερωτήματα.

*Η **Αναστασία Βενετή** είναι Αναπληρώτρια καθηγήτρια Πολιτικής Επικοινωνίας, Πανεπιστήμιο Bournemouth, Ηνωμένο Βασίλειο

Η φωτογραφία που συνοδεύει τη δημοσίευση είναι του **Μάριου Λώλου**.